

Lærerveiledning til klasseromsøkt 3

Klasseromsøkt 3: Kartbruk og risikovurdering (60 min)

Forberedelser for lærer

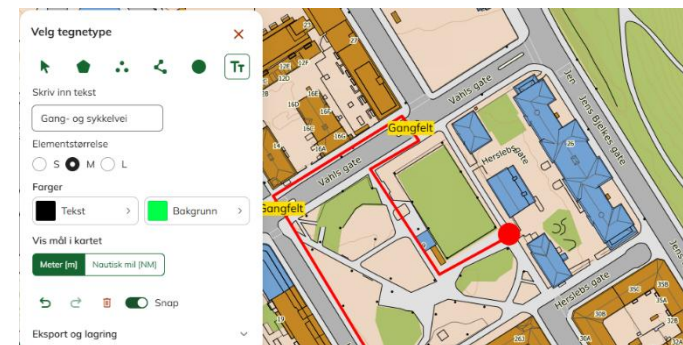
- ▶ Alle elever bør ha tilgang til læringsbrett eller PC i denne økta. Dersom dette ikke er mulig, kan kartoppgaven i Google Maps gjennomføres felles på tavla.
- ▶ I forkant av økta bør læreren ha tenkt ut et **mål for sykkelturen i praktisk økt 2**. Dette målet kan f.eks. være en park eller et rekreasjonsområde hvor det er mulig å ha noen leker, spise mat og lignende. Målet bør ikke være for langt unna skolen.
- ▶ Vi anbefaler også at læreren lager et utkast til **rute for klassens sykkeltur** i forkant av økta. Ruten trenger ikke være lang, men bør inneholde noe av det elevene har lært i klasserommet, f.eks. kryssing av gangfelt, sykling i gater med lav trafikk og hensynsfull sykling på fortau. Ruten bør tilpasses elevenes ferdigheter.
- ▶ Ruten kan lages i Norgeskart. Det kan være hensiktsmessig å gjøre seg kjent med kartløsningen før timen.
- ▶ Vi anbefaler å ha **dialog med Green Cycling** om ruten i forkant, og at ruteforslaget formidles videre til Green Cycling. Det er lagt opp til at Green Cycling stopper og stiller en del refleksjonsspørsmål underveis på turen.

Slik fungerer «Norgeskart»

1. Gå inn på norgeskart.no
2. Finn skolen på kartet
3. Velg «Tegne og måle» nederst på siden.
4. Velg «Linjesegmenter», elementstørrelse «M» og «Meter».
5. Tegn opp sykkelruten.
6. Det er også mulig å legge inn tekst og punkter på kartet der man ønsker å gjøre stopp eller være ekstra oppmerksom. Dette kan gjøres felles i klasserommet når man går igjennom ruten.

Eksempelrute. [Se større bilde.](#)

Eksempel med punkter, tekst og risikovurdering. [Se større bilde.](#)

Oppstart

Introfilm (5 min)

Introfilm: «Hva vil det si å orientere seg?»

Oppfølgingsspørsmål:

- ▶ *Hvorfor er det viktig å orientere seg i trafikken?*
 - Svarforslag: Det er viktig å orientere seg i trafikken for å følge med på hva som foregår rundt deg. Da må du tenke på hva som kan skje, hvor det kan skje og når det kan skje. Det er lurt å bruke blikket godt, slik at du ikke blir overrasket hvis det for eksempel kommer en bil. Det er viktig å orientere seg i trafikken fordi det hjelper oss å unngå ulykker.
- ▶ *Hva betyr det å ha overblikk i trafikken?*
 - Svarforslag: Å ha overblikk i trafikken vil si å vite hva som skjer rundt deg. For å få overblikk bruker du blikket til å se godt rundt deg om det kommer biler eller andre trafikanter, og om de kommer fort, stopper eller svinger. Overblikk hjelper deg til å ta gode og trygge valg.
- ▶ *Hva bør barna på sykkel gjøre i denne situasjonen?*
 - Svarforslag: Barna på sykkel bør senke farten og orientere seg for å se om det kommer biler, og hva som kan være bak buskene. Barna bør vente til det er klart, og vise tydelig hvor de skal, for eksempel ved å rekke ut armen før de svinger. Her har også syklistene vikeplikt for bilistene, fordi de kommer ut fra en gang- og sykkelvei.

Mål:

- ▶ Jeg kan orientere meg og vurdere risiko i trafikken.
- ▶ Jeg kan bruke kart til å finne skoleveien min.

Hoveddel

Vurdering av risiko (5-10 min)

Hensikt: Her er det samtalen om risiko og hvordan elevene selv vurderer risiko på bildene som er hensikten. Det er ingen fasit. Det er viktig at elevene selv gir risiko en farge, og at de hører hvordan de andre elevene vurderer risiko i samme bilde. Det er samtalen i klassen som er viktig, og ulike vurderinger av risiko er bra slik at elevene hører at vi opplever risiko forskjellig. Da kan de lære av hverandre og få mulighet til å justere sin egen forståelse av risiko.

Felles i klassen:

- ▶ Vurder risikoen i situasjonene som vises på de to neste sidene ved hjelp av trafikklysmodellen (rød, gul eller grønn risiko).
- ▶ Diskusjonen kan ta utgangspunkt i følgende spørsmål:
 - *Hva kan skje?*
 - *Hvor, når og hvordan?*
 - *Er det rød, gul eller grønn risiko?*

Blindsone (3 min)

Film: «Hva er en blindsone?»

Flervalgsoppgave: Hvilke påstander er riktig om blindsone?

- 1) Lastebilsjåføren sitter høyt oppe og kan se alt rundt lastebilen.
 - Svar: Feil! Lastebilsjåføren ser ikke alt rundt seg på grunn av bilens blindsoner. Dette gjelder særlig for store biler.
- 2) Hvis ikke du kan se sjåføren, er det ikke sikkert sjåføren ser deg.
 - Svar: Riktig! Det kan være at du er i bilens blindsone der sjåføren ikke kan se deg.
- 3) Du bør forsikre deg om at sjåføren har sett deg før du krysser veien.
 - Svar: Riktig! Forsøk å få blikkontakt og følg med på hvor bilen skal kjøre, før du krysser veien.
- 4) Å befinne seg i sjåførens blindsone, betyr at sjåføren ikke kan se deg.
 - Svar: Riktig! Hold god avstand til lastebilen, forsøk å få blikkontakt og følg med på hvor bilen skal kjøre.

Valgfrie oppfølgingsspørsmål:

- ▶ *Hva er en blindsone?*
 - Svarforslag: En blindsone er et område rundt kjøretøyet hvor sjåføren ikke kan se. Dette gjelder særlig i større kjøretøy som lastebiler. Syklisten kan hjelpe sjåføren ved å holde god avstand. Legg deg på utsiden av parkerte biler slik at du unngår å kolliderer med bildøren, hvis den går opp.

- ▶ *Hva bør man tenke på når man sykler i nærheten av lastebiler?*
 - Da bør man tenke på å holde god avstand til lastebilen, forsøke å få blikkontakt og følge med på hvor bilen skal kjøre. Er du usikker, bør du stoppe opp og la lastebilen kjøre først.

Finn skoleveien i Google Maps (15 min)

Neste side i læringsløypa om klassens sykkelrute vil trenge mest tid, så hold denne delen relativt kort dersom dere har lite tid igjen av timen.

Instruksjoner:

- 1) Vis elevene hvordan man søker opp steder i Google Maps og funksjonen «veibeskrivelse» (pil til høyre).
- 2) Elevene åpner Google Maps på læringsbrettet eller PC-en sin.
- 3) Elevene får følgende instruksjoner:
 - *Finn skolen din.*
 - *Finn hjemmet ditt.*
 - *Se om du finner skoleveien din.*
- 4) Elevene skal så vurdere:
 - *Er skoleveien din trygg?*
 - *Er det noe sted med høy risiko? (Eksempler på dette kan være gangfelt, manglende fortau, dårlig sikt grunnet hekker eller gjerder, mye trafikk etc.)*
- 5) Lærer velger noen elever som viser skoleveien sin på kartet for klassen.

Klassens sykkelrute (15–20 min)

I praktisk økt 2 skal klassen ut på sykkelstur i nærmiljøet. I denne oppgaven skal klassen bidra til å finne en egnet sykkelrute, og risikovurdere løypa. Gjennomgangen av ruten skal gi elevene trening i å forutse risiko i for eksempel kryss, ved sikthindringer og andre trafikale situasjoner. De skal reflektere over hva som kan skje, hvor, når og hvordan.

- ▶ Vis elevene målet for turen i norgeskart.no eller en annen kartløsning. Øverst i lærerveiledningen for klasseromsøkt 3 ligger en instruksjon for hvordan Norgeskart fungerer.
- ▶ Dersom du ønsker at elevene skal være med å bestemme ruten, lar du elevene komme med forslag til mulige ruter mellom skolen og målet. Vurder de ulike rutene i fellesskap etter spørsmålene i neste punkt, før dere bestemmer klassens rute. Hvis du har bestemt ruten på forhånd, går du rett til neste punkt.
- ▶ Bruk det dere har lært om trafikkregler og vurder risiko langs sykkelruten:
 - Hvilke steder må dere følge ekstra godt med?
 - Er det rød, gul eller grønn risiko?
- ▶ Hvis det er tid, kan dere bruke *Street View* i Google Maps til å se på deler av løypa og vurdere risikoen ved kryss, utkjørsler, gangfelt eller steder med dårlig sikt som hekker, garasjer og busker. Dette kan dere gjøre i fellesskap. Dersom det er tid, kan elevene gjøre dette to og to. Ta i så fall en felles gjennomgang til slutt.

Arbeidshefte (10 min)

Anbefalte sider i arbeidsheftet til klasseromsøkt 3:

- ▶ Skriv ferdig snakkeboblene
- ▶ Finn feil i trafikken

Grupperegler på sykkelstur (5–10 min)

Forslag til grupperegler for sykkelturen:

- ▶ Sykle én og én, og holde linja
- ▶ Sykle på riktig side av veien
- ▶ Ha god nok avstand til den som sykler foran
- ▶ Stoppe når leder stopper, og bremse opp i god tid
- ▶ Ingen forbikjøring
- ▶ Gi tegn og si høyt at man skal svinge. Se seg til siden før man svinger
- ▶ Sykle sammen som en gruppe

Les også «Sykkelvettregler» på siste side i arbeidsheftet sammen.

Avslutning

Har vi nådd dagens mål?

Elevene viser om de har nådd dagens mål ved å legge hodet ned på pulten og ta tommelen opp/ned/til siden.

- ▶ Jeg kan vurdere risiko i trafikken.
- ▶ Jeg kan bruke kart til å finne skoleveien min.